

Спільник Ірина

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль

АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ЗА ДАНИМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ЗНАЧИМІСТЬ, МЕТА, ЗАВДАННЯ

Потік грошових коштів, який навіть називають «киснем» бізнесу, має вирішальне значення для успішного господарювання. Він є визначальним фактором провадження будь-якого бізнесу, рушієм щоденної діяльності, засобом розширеного відтворення і забезпечення платіжної спроможності.

А чи важливіший він за прибуток? Таки, - так. На підтвердження цього факту за даними Американської адміністрації малого бізнесу наведемо такі аргументи:

1. Брак фінансових ресурсів є причиною № 2, через яку малий бізнес зазнає краху, оскільки з 2008 року 43% підприємств малого бізнесу потребують фінансових ресурсів, проте не можуть одержати їх від банків.

2. 68,9 % власників бізнесу побоюються втратити його через можливий брак доступу до грошових коштів.

3. 58,2 % підприємців ідентифікують затримку у платежах покупців як найбільший виклик в управлінні грошовими потоками бізнесу.

4. 37,5 % керівників вищої ланки вважають грошовий потік найскладнішим аспектом діяльності підприємства [2].

Для більшості вітчизняних підприємств проблема дефіциту грошових коштів постає більш гостро. Це обумовлено як внутрішніми (втрата споживачів, недоліки щодо якості та асортименту продукції, слабке фінансове планування, неналежна структура фінансових служб, недосконалість управлінського обліку, і як наслідок, - втрата контролю над витратами, низька кваліфікація кадрів тощо), так і зовнішніми (затримки платежів, негрошові форми розрахунків, загострення конкуренції, здорожчання енергоносіїв, втрати від експорту через нестабільний обмінний курс, тиск податкового законодавства, висока вартість позикових коштів, інфляційний вплив та ін.), причинами.

Потреба в створенні ефективної системи управління грошовими потоками підприємства є незаперечною. Менеджмент підприємства повинен уберегти гроші від інфляції, забезпечити нормальну поточну діяльність, підтримати репутацію підприємства як надійного фінансового партнера. Але при цьому не слід прагнути забезпечення надлишкової готівки, адже її тимчасовий надлишок доречно використати для короткострокових укладень, що в подальшому призведе до отримання додаткового доходу.

Значимість управління грошовими потоками важко переоцінити, адже від його якості та ефективності залежить не тільки стійкість підприємства на

конкретний період часу, а й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу.

Аналіз руху грошових коштів є необхідною умовою ефективного управління грошовими потоками, які забезпечують фінансово-господарську діяльність підприємства. Адже незбалансованість у часі надходжень і виплат грошових засобів може стати фактором виникнення неплатоспроможності навіть для тих підприємств, які успішно ведуть господарську діяльність і генерують достатню суму прибутку [3].

Результати аналізу Звіту про рух грошових коштів підприємства мають неоціненне значення для як для зовнішніх користувачів (власники, інвестори, кредитори, партнери), але й для самого керівництва, оскільки є свідченням рівня ефективності господарювання, підтвердженням або спростуванням доцільності обраних підприємством стратегії і тактики фінансового управління.

На користь важливості такого аналізу свідчить сам факт введення Звіту про рух грошових коштів як самостійної форми до обов'язкового переліку комплексу фінансової звітності підприємства. Однак, на нашу думку, значення аналізу важливої інформації, наведеної у цій формі, є недооціненим, про що свідчить недостатність розроблення проблеми та висвітлення її у фаховій та навчальній літературі. На думку ряду авторів, аналіз грошових потоків не має самостійного значення, а лише «суттєво доповнює методикау оцінки ліквідності та платоспроможності і дає можливість більш об'єктивно оцінити фінансове благополуччя підприємства».

У міжнародній практиці фінансового менеджменту вважається, що ця звітність є першоосною для відповіді на питання: «Як підприємство заробляє кошти і куди витрачає?» [1].

Метою аналізу грошових потоків підприємства є оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в розмірі і в строки, необхідні для здійснення планових витрат, сприяння ефективному управлінню грошовими потоками підприємства, що дозволить:

- 1) забезпечити фінансову незалежність підприємства;
- 2) підвищити ефективність операційної та інших видів діяльності;
- 3) забезпечити прискорення оборотності капіталу;
- 4) оптимізувати потребу в залученому капіталі;
- 5) знизити ризик неплатоспроможності.

Аналіз грошових потоків проводиться за підприємством у цілому, а також у розрізі основних видів господарської діяльності [4].

Основні завдання аналізу грошових потоків:

- оцінка стану грошових коштів та грошового потоку за показниками їх обсягів, структури та динаміки загалом і у розрізі видів діяльності підприємства;

- з'ясування структури джерел надходжень грошових коштів;
- вивчення структури напрямів витрачання грошових коштів;

- дослідження взаємозв'язку динаміки показників діяльності та грошових коштів;
- виявлення рівня достатності грошових коштів, необхідних для нормального функціонування підприємства;
- вивчення факторів, що зумовили вплив на зміну залишків і обсяги руху грошових коштів;
- визначення ефективності їх використання загалом і за результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- прогнозування надходження і витрачання грошових коштів за обсягом і в часі для забезпечення поточної і перспективної здатності підприємства виконувати свої обов'язки щодо розрахунків з контрагентами, виплати дивідендів та інших платежів;
- виявлення необхідності в додатковому залученні грошових коштів;
- з'ясування причин відмінностей між чистими доходами підприємства та пов'язаними з ними надходженнями і платежами тощо.

Таким чином, грошові потоки підприємства є багатокomпонентним об'єктом аналізу. Щодо інструментарію аналізу грошових потоків, то поряд з використанням абсолютних та відносних показників грошових потоків доречно застосовувати факторний та коефіцієнтний аналіз, а також оптимізаційні методи і моделі.

Список використаних джерел:

1. Loth, Richard. Analyze Cash Flow The Easy Way [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.investopedia.com/articles/stocks/07/easycashflow.asp> (дата звернення 12.03.2017 р.). – Назва з екрана.
2. Why cash flow is the king? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pinterest.com/pin/300756081349738667> (дата звернення 11.03.2017 р.). – Назва з екрана.
3. Спільник, І. В. Аналіз руху грошових коштів у контексті нової фінансової звітності [Текст] / І. В. Спільник // Наукові записки. Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. Тернопіль: "Економічна думка", 2001. - Випуск 9. – С.19-24.
4. Шкарабан, С. І. Фінансовий аналіз. Навч.-метод. комплекс дисципліни. [Текст] / С. І. Шкарабан, І. В. Спільник, М. Й. Шеремета. – Тернопіль: Видавництво ТНЕУ "Економічна думка", 2009. – 252 с.

